

“Vağzalı”mız niyə yoxa çıxarılır?

Ənənələrimizi qorumalıyıq!

Hər bir xalqın mədəniyyəti onun adətləri və ənənələri ilə bağlıdır. Bu adətlərin qorunması və gələcək nəsillərə ötürülməsi, bir xalqın öz kimliyini qorumasının əsas şərtidir. Lakin zaman keçdikcə, sosial dəyişikliklər və qloballaşma ilə bir çox milli ənənələr və adətlər təəssüf ki, yox olmağa başlayır. Bu prosesin ən açıq və kədərli nümunələrindən biri də son zamanlar toylarımızda “Vağzalı”nın çalınmamasıdır.

“Vağzalı” Azərbaycan toyunun rəmzidir. Əvvəllər gəlini aparmaq üçün qız evinə gələn oğlan adamları qız evinin qapısında, həyətinə bir saata qədər rəqs edər, şənələnərdi. Elə ki, “Vağzalı” səsləndi, deməli, artıq gəlinin ata evindən çıxmağının zamanı çatıb. Bu mərasim də ağsaqqalların nəzarəti ilə həyata keçirilirdi.

“Vağzalı” sədələri hər kəsi ötən illərə qonaq

edər, ailə qurduğu anı xatırladılar. Elə buna görə də “Vağzalı” səslənəndə gözlərdən yaş axar. Çünki “Vağzalı” həm də bir qızın ata evini tərk etməsi musiqisi kimi qəbul olunub.

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

**Məqalə “Azərbaycan
Respublikasının Medianın İnkişafı
Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə
“Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin,
milli adət-ənənələrinin, elm və
mədəniyyətinin təbliği” istiqaməti
üzrə hazırlanmışdır**

Avropa musiqiləri “Vağzalı”mızı əlimizdən alıb

Mövzu barədə fikirlərini “Yeni Azərbaycan”la bölüşən sosioloq Sahib Altay bildirib ki, qədimdən bəri məclislərdə ifa olunan toy havalarının yerini indi iki günə populyarlıq qazanan, sözlərinin mənası adamı xeyli düşünməyə vadar edən mahnılar tutub. Sosioloq bəzi toylarda “Vağzalı” ənənəsinin yoxa çıxmağından narahatlığını da ifadə edib: “Artıq bir neçə toyda görmüşəm ki, vağzalı səslənmir. Xarici mahnılar, məsələn, “Mendelson marşı” ilə toya daxil olurlar. Bir neçə müddətdir ki, “Vağzalı”nı da unutduqlarımızın ardınca göndərmişik. İndi həm qızı, həm də oğlanı evdən çıxarmağın başqa bir dəbi yaranıb. Restorarlarda keçirilən toylar isə demək olar ki, “Vağzalı”nın qəniminə çevrilib. İndi əksər gənc restorana Av-

S.Altayın sözlərinə görə, gənclərimizin ənənələrimizdən uzaqlaşması narahatedici haldır: “Bu gün cəmiyyətdə mənavi aşınma prosesi müşahidə olunur. Təbii ki, bütün bunlar ciddi və narahatedici bir problemdir. Gənclər daha çox müasir musiqi sədələri altında ailə qurmaq istəyirlər. Bu, müasirlik kimi təqdim olunur, amma əslində ənənələrimizdən uzaqlaşmaq deməkdir. Amma milli adət-ənənəmizi qorusaq, çox yaxşı olar”.

Sosioloq vurğulayıb ki, ailə dəyərlərinin qorunması üçün məktəblərdə, universitetlərdə və ailələrdə

ropa musiqiləri ilə girməyi üstün tutur. Heç nə anlamadığımız bu musiqilər “Vağzalı”mızı əlimizdən alıb. Hansı ki, uzaq məsafədən belə eşitdiyimiz bu musiqi həmişə bizi riqqətə gətirib, saflığı, təmizliyi, müqəddəsliyi ehtiva edib. Bu musiqi özündə adət-ənənələrimizi, ağsaqqal nəsihətini, ağbırçək tövsiyəsini yaşadıb. Lakin çox təəssüf ki, bugünkü gənclər arasında bu musiqini sevnələrin sayı gündən-günə azalır”.

Müasirlik kimi təqdim olunur, amma...

bu istiqamətdə maarifləndirmə işləri gücləndirilməlidir: “Ənənələrimizi yaşatmaq və gəncləri bu dəyərlərə yaxınlaşdırmaq üçün hər birimiz bu prosesə öz töhfəmizi verməliyik”.

Tamamilə unudulan toy adətlərimiz

S.Altayın sözlərinə görə, elə toy adətlərimiz var ki, onlar tamamilə unudulub: “Məsələn, “çörəküstü” mərasimi. Bu mərasim kənd yerlərində toy çörəyi bişiriləndə həyata keçirilirdi. Belə ki, qonşu, qohumlar təndirdə çörək bişirilən zaman şimiyyat xonçaları ilə çörəküstünə gələr, ev sahibinə gözəydliliyi və rərdilər. Təndir başında toy çörəyindən kəsib yeyər, şimiyyatlarla çay içər, yeri gələndə çörəyin bişirilməsinə, daşınmasına kömək edərdilər.

Hazırda kəndlərimizdə təndir salıb ailəsi üçün çörək bişirən qadınlar da çox az sayda qalıb. İllərdir ki, kənd camaatı çörək sevlərinə sifariş etməklə çörək tələbatını ödəyir. Özünə əziyyət verib təndir salmaq, qol çırmaıyıb xəmir hazırlamaq artıq ötən illərdə qalıb.

Tamamilə unudulan mərasimlərdən biri də “parçabiciyi”dir. Bu mərasim həm şəhər, həm də kənd yerlərində toydan bir-iki gün əvvəl qız evində keçirilirdi. Belə ki, oğlan evi qız üçün alınan geyim, bəzək, zinyət əşyalarını gətirər, həyətdə qurulan mağarda və ya evdə keçirilən mərasimə dəvət olunanlara göstərirdi. Qız evi yemək verər, çay paylayar,

qonaqlar isə nəlbəkiyə nəmər qoyardılar. Bu, sonrakı illərdə dəyişilmişdi. Qonaqlar nəməri artıq nəlbəkiyə deyil, dəftərə adlarını yazdıraraq verirdilər. Bu gün isə həmin mərasim heç bir kənd və şəhərdə qalmayıb”.

Günahkar kimdir?

Sosioloq qeyd edib ki, bu günkü toylarımızda, ümumiyyətlə, gündəlik həyatımızda var olan, az da olsa aktuallığını qoruyan ənənələrimiz çox gözəldir, təqdirəlayiqdir. Unudulanlar, tamamilə sıradan çıxanlar isə bizim günahımızdır: “Bəzən bu günahı zamanəyə yükləməyi sevirik. Lakin zaman nə etsin ki? Bu məsələdə müqəssir özüümüzk. Adətləri unuda-unuda illəri illərə verən bizik...”

Təəssüf ki, gözəl adətlərimizin bəzisi sıradan çıxıb, onları qoruyub saxlaya bilmədik. Bir zamanlar toylarımızdakı adətlərə həsədlə tamaşa edən Avropaya özümüzü oxşada-oxşada bu həsəd hissini aradan qaldırdıq. Bizim də toylarımız onların kimi sönükləşdi, solğunlaşdı. Çünki adət-ənənələr toyların rəngi, işığı, təmtərağı idi. Lakin biz bu təmtərağı tamamilə başqa şeylərdə görməyə başladıq...”.

Yeganə